

Programozás alapjai II. (9. ea) C++

többszörös öröklés, cast, perzisztencia, kivételek

Szeberényi Imre, Somogyi Péter
BME IIT

<szebi@iit.bme.hu>

MŰEGYETEM 1782

Öröklés ism.

- Egy osztályból olyan újabb osztályokat származtatunk, amelyek rendelkeznek az eredeti osztályban már definiált tulajdonságokkal, viselkedéssel.
- Analitikus - Korlátozó ✓
- Egyszeres - Többszörös

Többszörös öröklés

- Ha két osztály merőben különbözik, de mindkettőben valamit meg kell valósítani a másik számára.
- Az új osztálynak többféle arcot kell mutatnia (mutatókonverzió).
- Sokszor kiváltható barát függvényekkel, de nem a legjobb megoldás.
- Objektum és a környezet (pl. grafikus) kapcsolata.

Többszörös öröklés/2

- Két vagy több bázisosztályból származtatunk.
- Több OO nyelv nem támogatja, mert bonyolult implementálni.
- Ezekben a nyelvekben interfésszel váltják ki a többszörös öröklést.
- Leggyakrabban grafikus interfész és a modell kapcsolatánál használjuk.

Példa: Nyomógomb és callback fv.

A grafikus rendszer kezeli a felhasználói eseményeket.

Ha megnyomják (áthaladnak fölötte, elengedik, stb.), meghívja az alkalmazás megfelelő függvényét (callback), amit korábban az alkalmazás közölt a gombbal.

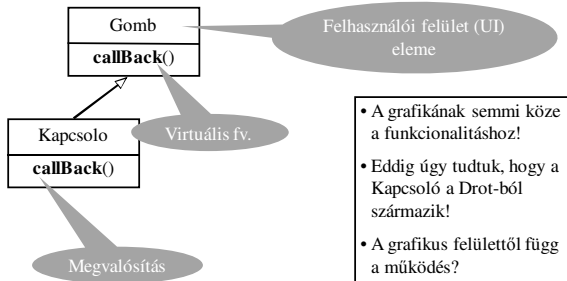
Példa: Kapcsoló

Gombnyomásra ki-be lehessen kapcsolni

– A (grafikus) felhasználói felületen megvalósított **gomb** megkap minden felhasználói inputot. Amikor azt kapja, hogy "megnyomták", akkor szól a **kapcsolónak**.

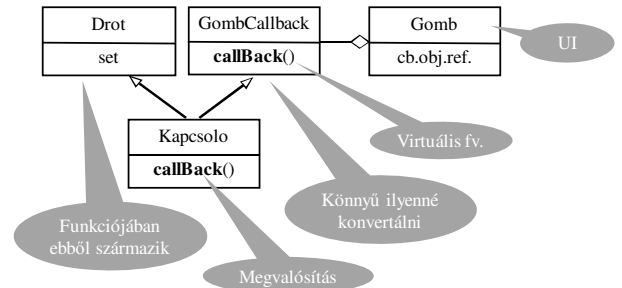
- Hogyan szól neki, ha nem ismeri?
- Próbálkozzunk származtatással!

Kapcsoló a grafikus felületből?

- A grafikának semmi köze a funkcionalitáshoz!
- Eddig úgy tudtuk, hogy a Kapsoló a Drot-ból származik!
- A grafikus felülettől függ a működés?

Kapcsoló többszörös örökléssel

Kapcsoló megvalósítása

```

class GombCallback { // callback funkcióhoz
public:
    virtual void callback() = 0; // virtuális cb. függvény
};

class Gomb { // felhasználói felület objektuma
    GombCallback &cb; // objektum referencia
public:
    Gomb (GombCallback &t) :cb(t) {} // referencia inic.
    void Nyom() { cb.callback(); } // megnyomták
    ....
};
  
```

GombCallback lehetne funktor mintájú, amitől talán elegánsabb a kód, de könnyen összeütközhet a modell függvényhívás operátorával.

Kapcsoló megvalósítása/2

```

class Kapsolo : public Drot, public GombCallback {
    int be; // állapot
public:
    void ki();
    void be();
    ....
    void callback() { if (be) ki(); else be(); } // callback
};

class Gomb {
    GombCallback &cb;
public:
    Gomb (GombCallback &t) :cb(t) {}
    void Nyom() { cb.callback(); }
};
  
```

Az osztály kompatibilis a GombCallback osztállyal, amin keresztül a Gomb osztály eléri a callback függvényt.

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → nyomogomb

Többsz. öröklés + fv. overload

```

struct A {
    void f() {}
    void f(int) {}
};

struct B {
    void f(double) {}
};

struct AB : public A, public B {
    using A::f;
    using B::f;
    void f() {
        f(1);
        f(1.2);
    }
};
  
```

Melyik f?

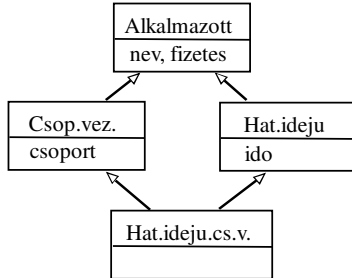
Feltételezés: A többszörös öröklésnél merőben eltérőek az alap-osztályok, az azonos nevű függvények más-más funkciót látnak el.

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → polymorf

Többszörös öröklés problémái

- Többszörös öröklés különös figyelmet igényel, ha előfordulhat, hogy egy alaposztály különböző leszármazottjai "összetételezzenek".
- Ekkor ún. rombusz v. "diamond" struktúra alakul ki.
- Példa: irodai hierarchia

Irodai hierarchia

Irodai hierarchia /2

```

class Alkalmazott {
protected:
    String nev;           // név
    double fizetes;      // fizetés
public:
    Alkalmazott(String n, double fiz);
};
class CsopVez :public Alkalmazott {
    csop_t csoport;      // csoport azon.
public:
    CsopVez(String n, double f, csop_t cs)
        :Alkalmazott(n, f, csoport(cs) {}
};
    
```

Irodai hierarchia /3

```

class HatIdeju :public Alkalmazott {
    time_t ido;          // szerződése lejár ekkor
public:
    HatIdeju(String n, double f, time_t t)
        :Alkalmazott(n, f, ido(t) {}
};
class HatIdCsV :public CsopVez,
                public HatIdeju {
public:
    HatIdCsV(String n, double f, csop_t cs, time_t t)
        :CsopVez(n, f, cs), HatIdeju(n, f, t) {}
};
    
```


Két neve és két fizetése van ?

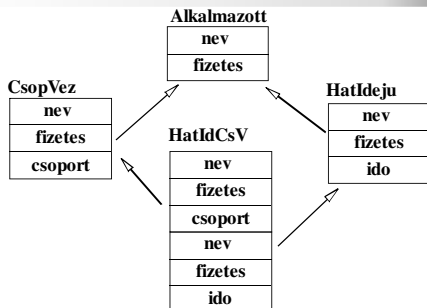
Elérhetők ezek a mezők?

```

class HatIdCsV :public CsopVez,
                public HatIdeju {
public:
    HatIdCsV(String n, double f, csop_t cs, time_t t)
        :CsopVez(n, f, cs), HatIdeju(n, f, t) {}
    void Kiir() {
        cout << CsopVez :: nev << endl;
        cout << HatIdeju :: nev << endl;
    }
};
    
```

A scope operátorral kiválasztható, tehát önmagában ez még nem lenne baj, de baj lehet belőle.

Memóriakép

Miből fakad a probléma ?

- Többszörös elérés az öröklési gráfon.
- Miért nem vonja össze a fordító ?
- A nevek ütközése az öröklés megismert szabályai alapján még nem jelent bajt.
- Lehet hogy szándékos az ütközés.
- Automatikus összevonás esetén a kompatibilitás veszélybe kerülhet.

Megoldás: Virtuális alapsztály

```
class CsopVez :virtual public Alkalmazott {
....
public:
    CsopVez(String n, double f, csop_t cs)
        :Alkalmazott(n, f), // csak lán végén
          csoport(cs) {}
};
class HatIdeju :virtual public Alkalmazott{ .... };
class HatIdCsV :public CsopVez, public HatIdeju {
public:
    HatIdCsV(String n, double f, csop_t cs, time_t t)
        :Alkalmazott (n, f), // csak ha a lán vége
          CsopVez(NULL, 0, cs), // tudjuk, hogy az ő konstr.
          HatIdeju(NULL, 0, t) {} // nem itt hívódik, ezért null
```

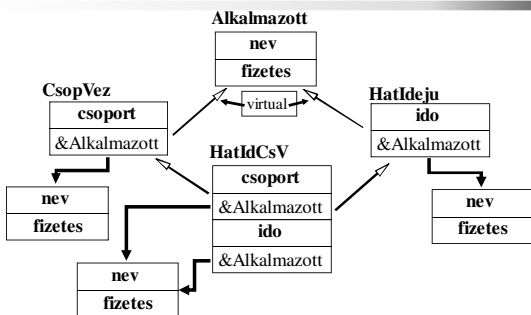
Csak az öröklési lán végén hívódik meg az alapsztály konstruktora.

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → iroda

Virtuális alapsztály

1. Alapsztály adatai nem épülnek be a származtatott osztály adataiba. A virtuális függvényekhez hasonlóan indirekt elérésük lesznek.
2. Az alapsztály konstruktora nem az első származtatott osztály konstruktora fogja hívni, hanem az öröklési lán végén szereplő osztály konstruktora.

Memóriakép virt. alapsztállyal

Irodai példa virt. alapsztállyal

```
class Alkalmazott { ... };
class HatIdeju :virtual public Alkalmazott{ ... };
class CsopVez :virtual public Alkalmazott { ... };
class HatIdCsV :public CsopVez, public HatIdeju { ... };
class HatIdCsVH :public HatIdCsV { ... };
```

Melyik konstruktor hívja az Alkalmazott konstruktorát ?
 Alkalmazott melos("Lusta Dick", 100); // Alkalmazott
 HatIdeju grabo("Grabovszki", 300); // HatIdeju
 CsopVez fonok("Mr. Gatto ", 5000); // CsopVez
 HatIdCsV gore("Mr. Tejfel", 3000); // HatIdCsV
 HatIdCsVH ("Safranek", 500); // HatIdCsVH
 Aki a lán végén van.

És, ha nem lenne virtuális ?

```
class Alkalmazott { ... };
class HatIdeju :public Alkalmazott{ ... };
class CsopVez :public Alkalmazott { ... };
class HatIdCsV :public CsopVez, public HatIdeju { ... };
class HatIdCsVH :public HatIdCsV { ... };
```

Melyik konstruktor hívja az Alkalmazott konstruktorát ?
 Alkalmazott melos("Lusta Dick", 100); // Alkalmazott
 HatIdeju grabo("Grabovszki", 300); // HatIdeju
 CsopVez fonok("Mr. Gatto ", 5000); // CsopVez
 HatIdCsV gore("Mr. Tejfel", 3000); // CsopVez, HatIdeju
 HatIdCsVH ("Safranek", 500); // CsopVez, HatIdeju
 Aki az első a lánban.

Elkerülhető a többsz. öröklés?

- Egyes OO nyelvekben nincs többszörös öröklés, de van helyette interfész, amivel pótolható a hiánya. C++ -ban ilyen nincs, ezért teljesen nem kerülhető el.
- Biztosan nem kerülhető el, ha
  - mindkét osztály "arcát" mutatni kell (pl. ny.gomb)
  - mindkét osztályt valamiért alapsztállyá kell konvertálni (upcast)

Konstruktor feladatai

- Öröklési lánc végén hívja a virtuális alapsztályok konstruktorait.
- Hívja a közvetlen, nem virtuális alapsztályok konstruktorait.
- Létrehozza a saját részt:
  - beállítja a virtuális alapsztály mutatóit
  - beállítja a virtuális függvények mutatóit
  - hívja a tartalmazott objektumok konstruktorait
  - végrehajtja a programozott törzset

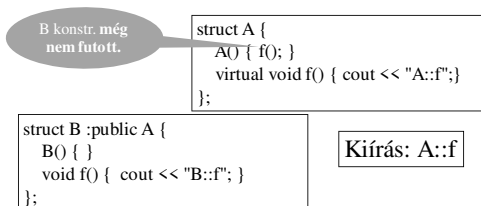
Destruktor feladatai

- Megszünteti a saját részt:
  - végrehajtja a programozott törzset
  - tartalmazott objektumok destruktorainak hívása
  - virtuális függvénymutatók visszaállítása
  - virtuális alapsztály mutatóinak visszaállítása
- Hívja a közvetlen, nem virtuális alapsztályok destruktorait.
- Öröklési lánc végén hívja a virtuális alapsztályok destruktorait.

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → ctor_dtor

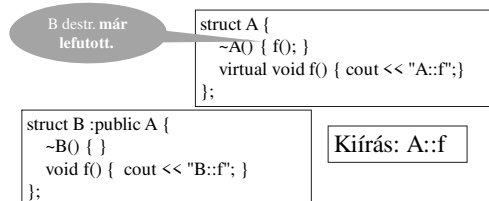
Hívható-e konstruktorból saját virt. fv?

- Hívható, de nem az történik, amit várunk. Az alapsztály konstruktora a származtatott obj. konstruktora előtt fut le, így a virtuális függvénypointerek beállítása nem történik meg.

Hívható-e destruktorból saját virt. fv?

- Hívható, de nem az történik, amit várunk. Az alapsztály destruktor a származtatott obj. destruktor után fut le, így a virtuális függvénypointerek már visszaálltak.

Konstruktor/destruktor, mint őrsem

- Gyakori, hogy erőforrásként kell kezelni valamit (memória, fájl, eszköz, stb.):
  - lefoglalás
  - feldolgozás
  - felszabadítás
- Az ilyen esetekben külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a feldolgozás közben észlelt hiba esetén is gondoskodjunk a felszabadításról.

Konstruktor/destruktor, mint őrsem/2

```
{ // Kódrészlet
...
std::ifstream inp(f); // megnyitás
... // file feldolgozása
if (inp.fail())
    throw "baj_van"; // !!! nincs lezárva a fájl !!!
inp.close(); // lezárás normál esetben
}
```

A példa sántít, mert az ifstream a példány megszűnésekor bezárja a fájlt. Köszönöm Anonymus előadáson tett megjegyzését!
Így azzal a hamis feltételezéssel nézzék a példát, mint a nem zárna be, vagy ifstream helyett valami eszközt (pl. hálózati) használunk, amit külön be kell zárni.
A lényeg a konstruktor/destruktor őrsem jellegű felhasználásában van.

Konstruktor/destruktor, mint őrsem/3

```
// Adapter, ami mindent tud, amit az ifstream + megszűnéskor bezár
struct Inputstream : std::ifstream {
    Inputstream(const char *f) :std::ifstream(f) {}
    ~Inputstream() { close(); }
};

{ // Kódrészlet
    Inputstream inp(f); // megnyitás
    ...                // file feldolgozása
}
```

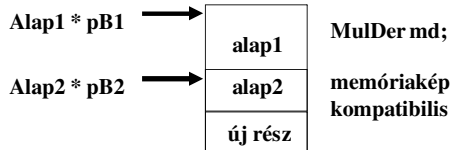
automatikusan
bezár

destruktor megszüntet (bezár)

Mutatókonverzió újra

- Származtatott osztály a kompatibilitás révén könnyen konvertálható alaposztályra.
- Ez hívjuk "upcast"-nak.
- Leggyakrabban pointereket konvertálunk (heterogén gyűjtemény).
- Néha referenciát. (copy konstruktor hívása)
- Többszörös öröklésnél a konverzió nagy figyelmet igényel.

Mut. konv. többszörös öröklésnél


```
class Alap1 { ... };
class Alap2 { ... };
class MulDer: public Alap1, public Alap2 { ... };
MulDer md;
Alap1 * pB1 = &md;
Alap2 * pB2 = &md; // mutató érték módosítás!
```

Konv. többsz. öröklésnél szárm.-ra


```
Alap2 b2;
MulDer *pmd = (MulDer *) &b2;
// mutató érték módosítás!
// nem létező adatmezőket és üzeneteket el lehet érni
// explicit konverzió mindig veszélyes!
```

Megbocsátható down cast

- Néha előfordul, hogy tudjuk, hogy egy adott mutató egy származtatott osztályból származik, de valamiért alappá konvertáltuk (pl. heterogén kollekción).
- Ekkor biztonságos a `dynamic_cast` használata, ami futási időben értékelődik ki.

```
MulDer md;
Alap *p = &md;
MulDer *pa = dynamic_cast<MulDer*>(p);
```

Ha MulDer* típusú, akkor
OK, egyébként NULL

cast átértékelése

C: (típus)

Explicit típuskonverziót végez. Használata körültekintést igényel. C programokban leginkább a malloc környékén fordul elő joggal. Eredménye nem lvalue.

C++:

Sokkal többször és sokkal több okból fordulhat elő joggal. A veszélyek csökkentésére több változata létezik: (`dynamic_cast`, `static_cast`, `const_cast`, `reinterpret_cast`, (típus), `tipus()`)

dynamic_cast

szintaxis: `dynamic_cast<T>(v)`

v – alapsztályra hivatkozik, vagy pointer

T – származtatott osztályra hivatkozik, vagy void pointer

```
struct A {
    virtual ~A() {}
};
struct B :A {};
struct C :A {};
```

polimorf

```
A* apB = new B;
A* apC = new C;
```

NULL

```
B* bp1 = dynamic_cast<B*>(apB);
B* bp2 = dynamic_cast<B*>(apC);
```

static_cast

szintaxis: `static_cast<T>(v)`

v – alapsztályra hivatkozik, vagy pointer

T – származtatott osztályra hivatkozik, vagy void pointer

```
struct A {
};
struct B :A {};
struct C :A {};
```

```
A* apB = new B;
A* apC = new C;
```

```
B* bp1 = static_cast<B*>(apB);
B* bp2 = static_cast<B*>(apC);
```

Fordítási időben történik, nincs futás idejű ellenőrzés!
Jelzi, ami fordítási időben tilos. (pl. int* -> B*)

const_cast

szintaxis: `const_cast<T>(v)`

Csak a `const` vagy a `volatile` minősítő eltávolítására vagy előírására használható.

```
const int a = 10;
const int* b = &a;
int* c = const_cast<int*>(b);
*c = 30; //nincs ford.hiba. !!Nem definit!!

int a1 = 40;
const int* b1 = &a1;
int* c1 = const_cast<int*>(b1);
*c1 = 50; // minden OK, mert a1 nem konst.
```

reinterpret_cast

szintaxis: `reinterpret_cast<T>(v)`

Ellenőrzés és változtatás nélkül átalakítja v-t a megadott típusúvá. Igen veszélyes, de legalább könnyen felismerhető a forrásban.

A `const` ill. `volatile` minősítés nem módosítható vele.

```
struct B {};
B* p = new B;
long l = reinterpret_cast<long>(p);
```

(típus), típus( )

A C stílusú cast mellett használható még az úgynevezett funkció stílusú cast is.

Lehetőleg az úgynevezett nevesített

(`dynamic_cast`, `static_cast`, `const_cast`, `reinterpret_cast`) változatokat kell használni.

Használatukkal a konverziókból adódó problémák sokkal könnyebben felfedezhetők.

```
int i, j; double d;
d = (double)i/j;
d = double(i)/j; // funkció stílusú cast
```

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → polimorf

Explicit konstruktor (ism.)

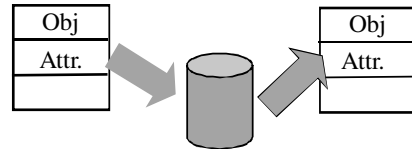
- Az egyparaméterű konstruktorok egyben automatikus konverziót is jelentenek:
pl: `String a = "hello";` → `String a = String("hello");`
- Ez kényelmes, de zavaró is lehet:
  - tfh: van `String(int)` – konstruktor, ami megadja a string hosszát, de nincs `String(char)` konstruktor;
  - ekkor: `String b = 'x';` → `String b =String(int('x'));`
nem biztos, hogy kívánatos.
- Az aut. konverzió az **explicit** kulcsszóval kapcsolható ki. (pl: `explicit String(int i);`)

Explicit konstruktor példa:

```
class Komplex {
    double re, im;
public:
    Komplex(double re = 0, double im = 0)
        :re(re), im(im){ }
};
void valamifv(class Komplex);

int main() {
    Komplex k1 = 12; // OK.
    ...
    valamifv(12); //Lehet, hogy nem ezt akarta, esetleg
                // elfelejtette megvalósítani az int-es változatot.
```

Perzisztencia

- A perzisztens objektumok állapota **ementhető** és **visszatölthető** egy későbbi időben, esetleg másik gépen létrehozott objektumba.
- A visszatöltött objektum "folytatja" a működést.

Perzisztencia/2

- Az objektum a saját állapotát képes kiírni egy adatfolyamba → szerializáció
- Az objektum a saját állapotát képes beolvasni egy adatfolyamból → deszerializáció
- Szempont lehet a hordozható külső formátum is. Ez különösen fontos elosztott rendszereknél.
- A perzisztenciát gyakran többszörös örökléssel vagy interfésszel oldják meg.

Perzisztencia örökléssel I./1

```
class Serialize {
    int size; // kírandó adat mérete
public:
    Serialize(int s):size(s){} // méret beállítása
    void write(ostream& os) const {
        os.write((char*)this, size); // kiírás
    }
    void read(istream& is) const {
        is.read((char*)this, size); // beolvasás
    }
};
```

Perzisztencia örökléssel I./2

```
class Complex {
    double re, im; ...
}
class PComplex : public Serialize, public Complex {
public:
    PComplex(double re, double im) : Complex(re, im),
        Serialize(sizeof(PComplex)) {}
};

int main() {
    ofstream f1("fl.dat");
    PComplex k1(1, 8);
    k1.write(f1);
    return 0;
}

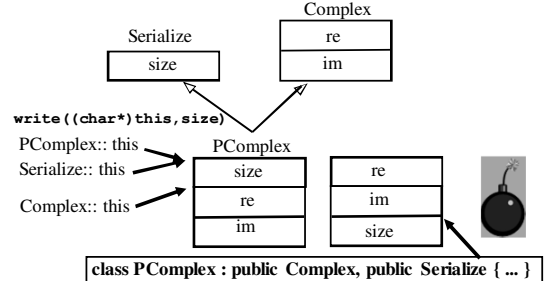
int main() {
    ifstream f1("fl.dat");
    PComplex k1;
    k1.read(f1);
    return 0;
}
```

Képes kiírni ill. visszatölteni

Származtatott mérete

A sorrendre érzékeny!

```
class PComplex : public Serialize, public Complex { ... }
```


Problémák

- Pointerek visszatöltésének nincs értelme.
- Veszélyes a kód: A öröklés sorrendjére érzékeny. A Serialize osztálynak kell elsőnek szerepelni.
- Mi van a virtuális függvények mutatóival?
- Külső reprezentáció nem hordozható.
- Ötletnek nem rossz, de a gyakorlatban használhatatlan!

Van megoldás?

- C++-ban nehéz automatizálni a szerializációt. Néhány könyvtár ad támogatást (pl. boost, MFC, s11n)
- Fapados, de működő megoldás:
  - Magára az objektumra kell bízni az adatfolyammá történő alakítást ill. visszaalakítást.
  - Ehhez célszerű egy olyan absztrakt osztályból származtatni, ami megfelel az elvárt interfésznek („arcnak”). Id: **Serializable**
- Kellő körültekintéssel el kell készíteni a megfelelő virtuális függvényeket.

Használható megoldás

```
class Serializable { Absztrakt osztály a sorosításhoz
public:
    virtual void write(ostream& os) const = 0; // kíró
    virtual void read(istream& is) = 0; // beolvasó
    virtual ~Serializable() {} // ne legyen probléma az upcast
};
class String {
protected:
    char *p;
    int len;
public:
    String(char *s = "") {
        len = strlen(s);
        p = new char[len+1]; strcpy(p, s, len+1);
    }
    .....
};
```

Szebb lenne protected nélkül. Hogyan? Pl. getter/setter, vagy inserter/extractor (kl. laboron)

Használható megoldás /2

```
class PString : public Serializable, public String { Így két „arca” lesz
public:
    void write(ostream& os) const;
    void read(istream& is);
    ... // Milyen tagfüggvény kell még, ha azt akarjuk, hogy
        // PString String helyett használható legyen ?
};
```

- String összes létrehozási lehetősége → **Kell minden konstruktor**
- Kell másoló? Kell op=?
  - Van dinamikus adattagja a PStringnek? Nincs. → **Így nem kell.**
- Mi van, ha valamilyen String művelet eredményét PString-re kellene konvertálni?
  - Kell String → PString konverzió → **Konstruktorok megoldják**
- Mi van, ha valamilyen PString művelet eredményét String-re kellene konvertálni? → **Kompatibilitás megoldja**
- Destruktor? → **Jó az örökölt**

Használható megoldás /3

```
class PString : public Serializable, public String {
public:
    PString() : String() {};
    PString(char ch) :String(ch) {}
    PString(const char *p) :String(p) {}
    PString(const String& s) :String(s) {}
    void write(ostream& os) const;
    void read(istream& is);
};

// Már csak a write és a read megvalósítása hiányzik!
```

write és read megvalósítása

```
// Feltételezzük, hogy String::p és String::len protected tag,
// de később belátjuk, hogy nem is kell!

void PString::write(ostream& os) const {
    os << len << ' '; // szeparátor
    os.write(p, len); // a szöveg kiírása
}

void PString::read(istream& is) {
    delete[] p;
    (is >> len).ignore(1); // len és szeparátor beolvasás
    p = new char [len+1]; // új terület kell
    is.read(p, len); // len db karaktert olvasunk
    p[len] = 0; // lezáró nulla
}
```

write és read megvalósítása /2

```
void PString::write(ostream& os) const {
    os << size() << '!'; // méret + szeparátor
    os.write(c_str(), size()); // a szöveg kiírása
    os << '\n'; // csak a könnyebb debug miatt
}

void PString::read(istream& is) {
    size_t len;
    (is >> len).ignore(1); // len és szeparátor beolvasása
    char *p = new char [len+1]; // új terület
    is.read(p, len).ignore(1); // len db karaktert olvasunk + a \n
    p[len] = 0; // lezáró nulla
    *this = String(p); // kihasználjuk, hogy az op= működik
    delete [] p; // p már nem kell
}

```

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_09 → pkomplex (a pstring házi feladat)

Kérdések, megjegyzések

- Fontos, hogy a read() pontos tükörképe legyen a write()-nak.
- Fontos a megfelelő reprezentáció kiválasztása.
- Kézenfekvő mindent szöveggé alakítani. Ekkor numerikus kiírások után kell szeparátor, amit a beolvasáskor el kell dobni.
- Célszerű binárisan megnyitott adatfolyamot (stream) használni, így elkerülhetők a \n → \r\n konverzióból adódó problémák a különböző rendszerek között.
- Pointerek és referenciák kezelése külön figyelmet igényel.
- Miért kell többszörös öröklés?
  - ha módosítható az osztály – megoldható többsz. nélkül
  - ha nincs kezünkben az osztály – csak ez a lehetőség

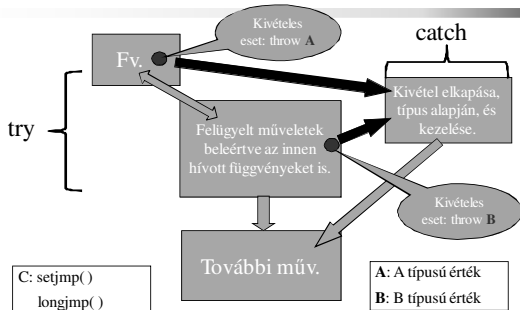
Kivételes esetek kezelése (ism.)

- Kinek kell jelezni?
  - felhasználó, másik programozó, másik program
  - saját magunknak
- A kivételes eset kezelése gyakran nem annak keletkezési helyén történik. (Legtöbbször nem tudjuk, hogy mit kell tenni. Megállni, kiírni valami csúnyát, stb.)

Kivétel kezelés (ism.)

- C++ típus orientált kivételkezelést támogat, amivel a kivételes esetek kezelésének szinte minden formája megvalósítható.
- A kivételkezeléshez tartozó tevékenységek:
  - figyelendő kódrészlet kijelölése (try)
  - kivétel továbbítása (throw)
  - esemény lekezelése (catch)

Kivételkezelés = globális goto (ism)

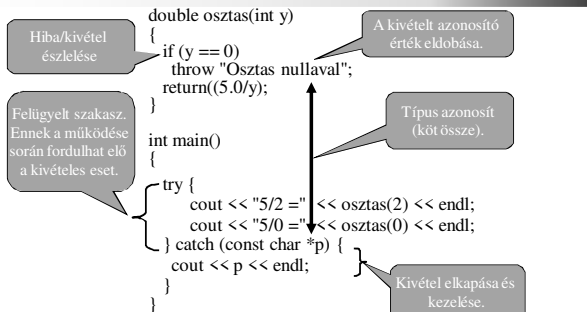
Kivételkezelés/2 (ism)

```
try {
    .... Kritikus művelet1 pl. egy függvény hívása, aminek a
    belsejében: {if (hiba) throw kifejezés_típus1;}
    .... Kritikus művelet2 pl. egy másik függvény hívása,
    aminek a belsejében: {if (hiba) throw kifejezés_típus2;}
} catch (típus1 param) {
    .... Kivételkezelés1
} catch (típus2 param) {
    .... Kivételkezelés2
}

```

A hiba tetszőleges mélységben keletkezhet. Közvetlenül a try-catch blokkban a throw-nak nincs sok értelme, hiszen akkor már kezelni is tudnánk a hibát.

Kivételkezelés példa (ism)

Újdonságok a korábbiakhoz

- A dobott kivétel alap ill. származtatott objektum is lehet.

```

try {
    throw E();
} catch(H) {
    // mikor jut ide ?
}
    
```

- H és E azonos típusú,
- H bázisosztálya E-nek,
- H és E mutató és teljesül rájuk 1. vagy 2.,
- H és E referencia és teljesül rájuk 1. vagy 2.

Következtetések

- Célszerű kivétel osztályokat alkalmazni, (pl. std::exceptions) amiből származtatással újabb kivételeket lehet létrehozni.
- A dobás értékparamétert dob, ezért az elkapáskor számolni kell az alaposztályra történő konverzióval (adatvesztés).
  - Célszerű pointert, vagy referenciát alkalmazni.
  - Kell másoló konstruktor.

Továbbdobás

```

try {
    throw E();
} catch(H) {
    if (le_tudjuk kezelni) {
        ....
    } else {
        throw;
    }
}
    
```

Az eredeti dobódik tovább, nem csak az elkapott változat.

Paraméter nélkül

Minden elkapása

```

try {
    throw E();
} catch(...) {
    // szükséges feladatok
    throw;
}
    
```

Minden kivétel

A kezelők sorrendje fontos!

Rollback (stack unwinding)

```

try {
    A a;
    B b;
    C *cp = new C;
    if (hiba) throw "Baj van";
    delete cp;
} catch(const char *p) {
    // A létezik ?
    // B létezik ?
    // *cp által mutatott obj. létezik ?
}
    
```

Minden a blokkban deklarált, "létező" objektum destruktora meghívódik.

Hiba esetén C példánya nem szabadul fel, de cp megszűnik.

Melyik obj. létezik ?

- Csak az az objektum számít létezőnek, amelynek a konstruktora lefutott.
- Ha a konstruktor nem fut le, akkor a rollback során a destruktorkor sem fog végrehajtódni.
- Előző példában C konstruktora lefutott ugyan, de nem deklarációval hoztuk létre, hanem dinamikusan.

https://git.ik.bme.hu/Prog2/eloadas_peldak/ea_9 → kodreszletek

Kivétel a konstruktorban

- Lényegében a kivételkezelés az egyetlen mód arra, hogy a konstruktor hibát jelezzon.
- Hiba esetén gondoskodni kell a megfelelő obj. állapot előállításáról.

Inicializáló listán keletkező kivétel elfogása:

```
struct A {
    B b;
    A() try
        :b() { // konstruktor programozott része
    } catch (...) {
        ... // kivételkezelés
        // ha eljut idáig itt továbbdob
    }
};
```

Kivétel a destruktorkorban

Destruktor hívás oka:

1. Normál meghívás
2. Kivételkezelés (rollback) miatti meghívás.
Ekkor a kivétel nem léphet ki a destruktorkorból.

Destruktorban keletkező kivétel elfogása:

```
A::~~A() try {
    // destruktor programozott törzse
} catch (...) {
    ... // kivételkezelés
    // ha eljut idáig, továbbdob
}
```

Kivételek specifikálása

- Függvény deklarációjakor/definíciójakor megadható, hogy milyen kivételeket generál az adott függvény.
  - Ha mást is generálna, akkor az automatikusan meghívja az `unexpected()` handler-t.
- ```
void f1() throw (E1, E2); // csak E1, E2
void f2() throw(); // semmi
void f3(); // bármi
void f3() noexcept(true) // semmi (C++11-től)
```
- ☞ C++17-től megszűnik a függvények din. kivétel specifikációja. Csak dob/nem dob.

## Kapcsolódó függvények

- `std::terminate_handler`  
`set_terminate(std::terminate_handler) throw();`
  - beállítja a terminate handler-t
- `void terminate();`
  - meghívja a terminate handler-t
- `bool uncaught_exception() throw();`
  - kivételkezelés folyamatban van, még nem talált rá a megfelelő handlerre (nem kapták el). Destruktorban lenne szerepe, de ...

☞ C++11-től a szignatúra változik

## Összefoglalás

- Többszörös öröklés: Ha egy osztálynak több „arcot” kell mutatnia.  
pl.
  - UI és modell kapcsolata
  - perzisztencia
- Sorosítás fontos eszköz a kommunikációban. C++-ban nehéz automatizálni, de egyedi megoldásokra van működő recept.
- Explicit cast veszélyes. Könnyebb felismerhetőséghez több eszközünk van (pl. `dynamic_cast`, `const_cast`, ...)
- Kivételes esetek kezelését átértékeljük az öröklés ismeretében